

חינוך, דמוקרטיה ורשת האינטרנט

צביה אלגלי*

רציונל

רבים רואים באינטרנט כלי בעל מאפיינים דמוקרטיים של השתתפות המונים בהיותו תשתית שמאפשרת חופש ביטוי. על כך מלמדים שימושו ככלי יעיל להתארגנות למחאה כדוגמת האביב הערבי והמחאה החברתית בישראל בשנים האחרונות. אמצעי התקשורת הדיגיטליים, המצויים בידי כל מי שמחזיק בידו טלפון חכם, מזמנים מפגש בין שונים בלי להתחשב במגבלות של מרחק פיזי, רגשי או תרבותי. מפגשים אלה מזמנים מצד אחד הזדמנות לגישור ולשותפות, ומן הצד האחר הם זירה לביטויי שנאה אלימים, לזריית פחד ואפילו להסתה. בעבר לא הושמעו ביטויי שנאה כאלה בפומבי, אלא בקהילות סגורות יחסית, והדוברים ידעו שהם יישארו נחלתם של מי שנמצא שם כדי להקשיב. אמצעי התקשורת החדשים מאפשרים למסרים אלה להתפזר לכל עבר. המדיה הדיגיטלית מזמנת אפוא הזדמנויות, אך טמונה בה גם סכנה.

כיצד אפשר להיעזר במדיה הדיגיטלית כדי לחנך לשותפות, לקדם הידברות בין מגזרים ולמגר אלימות וגזענות?

נושאים לדיון

- אילו תפקידים ממלאת התקשורת הדיגיטלית בקידום ההיכרות עם האחר?
- האם התקשורת הדיגיטלית היא תשתית מתאימה לקידום ערכים דמוקרטיים? מהם המאפיינים המקדמים מטרות אלה ומהם המאפיינים המונעים את קידומן?
- אילו תופעות ומגמות ברשת יכולות לשמש בסיס לקידום מטרות חינוכיות דמוקרטיות בקרב בני נוער?

בצוות נדון בתופעות של טרולינג ו"דיבור שנאה" (Hate speech), במקורותיהם ובגישות יצירתיות לגישור בין מגזרים. כדי לגבש כיווני פעולה יוצגו כמה יוזמות חינוכיות-חברתיות שפועלות לגשר בין בני נוער ממגזרים שונים בעזרת שימוש בתשתיות דיגיטליות: משחק חברתי אינטרנטי שמעודד יישוב סכסוכים בדרכי שלום; יצירת סרטים שמציגים את מגוון הזהויות בחברה הישראלית; ופלטפורמה למשחק תפקידים שמזמן דיון בדילמות ברשת ומאפשר מפגש בין מגזרים. יוצגו רעיונות, מסקנות והמלצות ממחקרים שבדקו כיצד אפשר להיעזר ברשת כדי לרסן שנאה ולעודד סובלנות ועוד.

* צביה אלגלי, סמינר הקיבוצים

כיווני פעולה אפשריים :

- תמיכה בפיתוח אפליקציות שמאפשרות מפגש ושותפויות
- תמיכה בפיתוח משותף ובין-מגזרי של אפליקציות
- תחרות יוזמות דיגיטליות לחיבור ולשותפות בין-מגזרית
- פיתוח אתר "שותפי מסך" שאליו יועלו סרטונים והפעלות מבוססות רשת בנושא שותפות בין זהויות מגוונות
- שימוש באוכלוסיית היעד לקידום היוזמות : מחנכים ותלמידים בבתי ספר, מכללות להכשרת מורים ומסגרות החינוך הבלתי פורמלי.
- יצירת רשימת יוזמות שיכולות להיות בסיס לפעולה ומשתתפים שמוכנים לקחת על עצמם לקדם אותן.